

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

В умовах недостатності фінансових ресурсів на рівні держави, суб'єктів господарювання і домогосподарств, незадовільного наповнення державного і місцевих бюджетів, бюджетів загальнодержавних спеціалізованих фондів, низької податкової культури особливої уваги потребує вдосконалення, підвищення дієвості й ефективності податкового контролю.

У сучасних умовах розвитку країни суттєвим елементом регулювання економіки є державний податковий контроль, що забезпечує ефективне функціонування фінансової системи та сприяє формуванню, наповненню і використанню фінансових ресурсів бюджетів різних рівнів.

Діюча система здійснення державного контролю за дотриманням суб'єктами господарювання законодавства про здійснення ними фінансово-господарської діяльності є досить недосконалою.

На фоні швидкого розвитку законодавчої бази оподаткування спостерігається значне відставання системного врегулювання норм податкового контролю, наукового обґрунтування його методології та процедур проведення контрольних заходів.

Проведення процедури податкового контролю містить у собі такі етапи:

- попередній аналіз та планування контролю;
- здійснення перевірки;
- завершальний етап контролю;
- реалізація й контроль за виконанням матеріалів перевірки.

Організація податкового контролю полягає у оптимізації та координації елементів контрольної роботи для одержання необхідного результату. Найбільш важливою та ефективною формою прояву організації податкового контролю є податкові перевірки.

Перевірка як процедура податкового контролю охоплює обстеження і визначення окремих ділянок фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.

Згідно з п. 75.1 Податкового кодексу України, контролюючі органи мають право проводити такі види перевірок, як: камеральні, документальні та фактичні.

Камеральною вважається перевірка, яка проводиться у приміщенні органу державної податкової служби виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків.

Документальною перевіркою вважається перевірка, предметом якої є своєчасність, достовірність, повнота нарахування та сплати усіх передбачених цим Кодексом податків та зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами) та яка проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено законом, первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби, а також отриманих в установленому законодавством порядку органом державної податкової служби документів та податкової інформації, у тому числі за результатами перевірок інших платників податків.

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється органом державної податкової служби щодо дотримання порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, патентів, свідоцтв, у тому числі свідоцтв про державну реєстрацію, виробництва та обігу підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами).

Актуальною проблемою організації податкового контролю є підвищення ефективності здійснення податкових перевірок та зменшення помилок при їх проведенні.

Особливістю організації та проведення податковими контролюючими органами будь-яких перевірок є чітке законодавче визначення підстав та порядку їх проведення, прав та обов'язків платників та осіб, що проводять дані перевірки під час їх здійснення.

Основними напрямками у підвищенні ефективності організації податкового контролю в Україні є такі:

- підвищення ефективності та результативності документальних перевірок;

- планування контрольної-перевірочної роботи.

Вдосконалення:

- обліку бюджетних надходжень, що полягає в стандартизації звітності платників;
- звітності податківців;
- системи інформування платників;
- внутрішнього контролю за діяльністю податкових органів;
- розширення можливостей роботи у електронному кабінеті платника – формування та заповнення платіжних документів щодо сплати податків і зборів;
- налагодження взаємодії податкових органів з іншими органами влади;
- прогнозування надходжень платежів до бюджетів;
- зменшення податкового тиску на підприємців за рахунок розширення бази оподаткування;
- впровадження щодо автоматизації податкової роботи мають зводитися до кращого інформування про переваги та зручність електронної звітності платників, особливо представників малого бізнесу, якщо останні не ведуть облік у електронному вигляді.

Отже, важливе місце у сфері податкового контролю займає питання його організації, так як ефективний податковий контроль є важливою умовою успішного функціонування податкової системи. Податковий контроль є складним багатовимірним процесом, уточнення його теоретико-методологічних засад і розроблення конкретних рекомендацій щодо вдосконалення проведення різнопланових контрольних-ревізійних, контрольних-аналітичних і експертних заходів сприятиме підвищенню його дієвості та ефективності. Поліпшення організації податкового контролю забезпечить оптимальне виконання контролюючими органами їх функцій відповідно до податкового законодавства, забезпечить налагодження взаємовідносин між платниками та податківцями.